

Meedoen!

Plan uitvoering WEB
Arbeidsmarktregio Gooi en Vechtstreek
2025-2027

Inleiding

Binnen de arbeidsmarktregio Gooi & Vechtstreek werken de gemeenten Blaricum, Eemnes, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren en Wijdemeren samen om uitvoering te geven aan de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB). Naar aanleiding van het vastgestelde Verbeterplan WEB (PFHO 9 juni 2023) en in opvolging van het beleidsplan 'Taal is de sleutel 2020-2024' is er een nieuw regionaal plan opgesteld ter bevordering van de basisvaardigheden onder de titel **MEEDOEN!**

Meedoen! is een plan om inwoners van de Regio Gooi en Vechtstreek te ondersteunen in het ontwikkelen van basisvaardigheden, zodat ze in staat zijn om volwaardig deel te nemen aan de samenleving. Het ontwikkelen van basisvaardigheden is immers in het belang van de inwoner, de werkgever, het jonge kind en de samenleving.

Context

De inkoop van taaltrajecten en daarmee het WEB-budget is belegd bij de regio-organisatie. De Regio ontvangt jaarlijks (via de centrumgemeente Hilversum) budget voor de regionale aanpak van laaggeletterdheid en basisvaardigheden. Dit budget is bedoeld voor opleidingen/trainingen om de Nederlandse taal, rekenen en digitale vaardigheden te verbeteren. De coördinatie voor het opstellen en uitvoeren van het regionale beleidsplan en inkoop taaltrajecten is belegd bij de regio.

Het WEB-budget van de Regio Gooi en Vechtstreek wordt de laatste jaren niet voldoende benut. In het regionale portefeuillehouders overleg van 30 september 2022 is daarom besloten om een verbetertraject op te starten om het WEB budget beter te benutten. Inmiddels zijn een aantal verbeteringen doorgevoerd in de contractuele afspraken, de monitoring & toezicht op de contracten met de taalaanbieders. Helaas heeft dit tot nu toe geen significante invloed op de besteding van het budget en is er behoefte aan een alternatieve invulling van de verplichtingen die voortvloeien uit de WEB.

Naast de jaarlijkse WEB-middelen stelt de Rijksoverheid ook middelen beschikbaar vanuit het programma Tel mee met Taal. De zogenaamde decentralisatie-uitkering laaggeletterdheid wordt tot en met 2025 uitgekeerd. Vanaf 2026 ontvangen de centrumgemeenten alleen de specifieke uitkering educatie (WEB) vanuit het Rijk.

Kernboodschap

Met beleidsambtenaren van de regiogemeenten, Stichting Lezen en Schrijven en de betrokken portefeuillehouders is er gekozen voor een nieuwe koers. Niet alleen taal, maar ook rekenen en digitale vaardigheden zijn essentieel voor participatie in de samenleving. Gezamenlijk noemen we dit basisvaardigheden.

Binnen dit plan is gekozen voor twee focuslijnen:

- Focuslijn 1: Werk en participatie
- Focuslijn 2: Gezin

Binnen de focuslijnen worden specifieke vindplaatsen aangewezen en wordt het aanbod 'nabij' en thematisch aangeboden.

Doel en ambitie

Dit voorstel is er op gericht om zoveel mogelijk inwoners in hun directe omgeving faciliteiten te bieden voor het ontwikkelen van basisvaardigheden. Door een aanpak op maat, nabij de inwoner wordt inwoners ondersteuning geboden bij een volwaardige deelname aan de maatschappij.

Om dit doel te bereiken zijn vier ambities geformuleerd:

- Meer inwoners bereiken en een passend aanbod realiseren
- Ontwikkelen van laagdrempelig non-formeel aanbod
- Benutten van de volledige WEB financiering
- Monitoring en sturing op aanbod en kwaliteit

Dit plan is er op gericht om toegankelijk en nabij aanbod te realiseren voor de inwoners. Door aanbod te creëren dat past in de directe leefwereld van de inwoners is de verwachting dat meer inwoners worden bereikt. Denk bijvoorbeeld aan taalaanbod op de werkvloer (Focuslijn 1) of taalonderwijs voor ouders op de school van hun kinderen (Focuslijn 2).

Nabij aanbod binnen de focuslijnen vraagt om een verbreding van het non-formele aanbod. Aanbod dat laagdrempelig, lokaal kan worden georganiseerd op vindplaatsen; denk aan buurthuizen, vrijwilligersorganisaties, bibliotheken, scholen, op de werkvloer, etc.

Het is van belang dat de trajecten toegankelijk zijn en er zo min mogelijk wordt 'geselecteerd aan de deur'. Inwoners hoeven zich niet aan te melden voor een intensief taaltraject, maar kunnen op eigen niveau en tempo deelnemen. Het non-formele aanbod kan het voorportaal zijn voor de deelname aan het formele taalaanbod dat geboden wordt door de gecontracteerde taalaanbieders. Of andersom; het non-formele aanbod kan gebruikt worden om het geleerde in praktijk toe te passen, bij te houden en verder te ontwikkelen.

Focuslijnen

Uit de evaluatie van het WEB verbeterplan en 'Taal is de sleutel' is gebleken dat de huidige aanpak onvoldoende resultaat oplevert. Het grootste deel van het WEB-budget is contractueel vastgezet in het formele aanbod bij de taalaanbieders en biedt geen oplossing voor het onvoldoende bereiken van de inwoner met een scholings- of ontwikkelingsvraag.

De lokale vindplaatsen fungeren niet als voorportaal voor deelname aan formeel aanbod. Bovendien is het volgen van een formeel taaltraject voor veel inwoners een brug te ver. In dit regionale programma willen we verbreden door te versmallen. Oftewel het aanbod verbreden door ons te focussen op twee specifieke doelgroepen/vindplaatsen en daarbinnen passend aanbod te ontwikkelen. De verwachting is dat versmalling de kansen vergroot om inwoners te bereiken en specifiek aanbod te ontwikkelen. Door focus te kiezen wordt versnippering van het aanbod voorkomen en is sterke regie mogelijk.

Focuslijn 1: Werk en participatie

Binnen de eerste focuslijn 'werk en participatie' richten wij ons zowel op de vraagkant als de aanbodkant van de arbeidsmarkt. We gaan ons richten op zowel werkgevers als (potentiële) werknemers. We maken hierbij geen onderscheid tussen uitkeringsgerechtigden, niet-uitkeringsgerechtigden, ZZP'ers enz. Om deze verschillende doelgroepen te bereiken, hebben we ook verschillende samenwerkingspartners nodig. We zullen hierin ook prioriteit gaan bepalen, waarbij het te verwachten resultaat bepalend is.

Binnen deze focuslijn worden inwoners met werkvermogen bereikt die bij het ontwikkelen van basisvaardigheden ondersteuning kunnen gebruiken. In het bijzonder is er aandacht voor inwoners met Nederlands als moedertaal. De zogenoemde NT1 doelgroep, inwoners die vaak deel nemen aan de arbeidsmarkt maar in bepaalde mate worden belemmerd door het gebrek aan basisvaardigheden. Denk bijvoorbeeld aan werkgerichte digitale vaardigheden. Om werknemers de kans en ruimte te bieden om hun basisvaardigheden te ontwikkelen worden werkgevers actief betrokken bij het signaleren van laaggeletterdheid en bij het realiseren van aanbod op de werkvloer

Vindplaatsen

In plaats van algemene werving zetten we in op een vindplaats gerichte aanpak. Onder vindplaatsen verstaan we een plek/organisatie waar een professional contact heeft met inwoners en waar een richtinggevend gesprek kan worden gevoerd om basisvaardigheden te verbeteren.

Voor werk en participatie richten we ons daarom op:

- De werkgevers
- Consulenten Werk en Inkomen van de gemeenten
- Aanbieders van re-integratie en werkervaringstrajecten
- Werkcentrum

De werkgeversbenadering blijkt een goede ingang in de aanpak om inwoners te bereiken. De Regio heeft een projectleider aangesteld die zich specifiek richt op de werkgevers en de ondernemers om de aandacht voor basisvaardigheden op de werkvloer te vergroten en een passend aanbod voor medewerkers (zo nodig) te laten ontwikkelen bijvoorbeeld een specifiek, vakgericht aanbod om de basisvaardigheden te vergroten.

Voor werkgevers en werknemers is het van belang dat het aanbod zich richt op de specifieke situatie waarin gewerkt wordt. Dat vergroot de motivatie voor het leren en draagt bij aan ontwikkeling in kennis maar ook b.v. veiligheid. Daarnaast kan een basisaanbod nodig zijn op de gebieden van spreken, schrijven, rekenen, etc.

Er zijn voldoende materialen op de markt die gericht zijn op werksituaties. Zoals VCA¹ trainingen en het daarbij behorend lesmateriaal. De werkgever en de aanbieder ontwikkelt samen met de projectleider Werk een programma en een passend traject. Stichting Lezen en Schrijven kan worden ingezet voor het trainen en begeleiden van de werkgever bij het signaleren van laaggeletterdheid.

Klantmanagers en consultants Werk en participatie van alle gemeenten van de regio Gooi en Vechtstreek worden getraind in het herkennen en bespreekbaar maken van laaggeletterdheid en het doorverwijzen naar passend aanbod. Met het accorderen van het verbeterplan WEB hebben de gemeenten al toegezegd dat zij ervoor zorgen dat deze trainingen mogelijk zijn en dat de werkwijze wordt opgenomen in de werkinstructies. In 2024 is al gestart met deze taak en deze zal verder worden uitgerold en ontwikkeld.

Aanbieders van werkervaringstrajecten worden waar mogelijk gestimuleerd om bij de inrichting van de trajecten ruimte te bieden voor het ontwikkelen van basisvaardigheden. Voor anderstaligen kunnen maatwerktrajecten worden ingericht gericht op taalontwikkeling. In overleg met de aanbieders zullen we een plan opstellen gericht op zowel een educatietraject als het trainen van de medewerkers. Als het Regionaal Werkcentrum operationeel is, gaan wij met het regionaal beraad in gesprek om te kijken of ook daar aanbod kan worden gerealiseerd.

Focuslijn 2: Gezin

Binnen de tweede focuslijn: Gezin richten we ons allereerst op de ouders. De WEB gaat tenslotte over het ontwikkelen van basisvaardigheden bij volwassenen. Dit neemt niet weg dat de kinderen mee zullen profiteren van het verbeteren van basisvaardigheden van de ouders. Wanneer het aanbod ondersteunend is aan de opvoedsituatie en de ontwikkeling van het kind is de motivatie groter om deel te nemen. Non-formeel aanbod dat past in het dagelijkse ritme van een gezin kan een eerste stap zijn in de richting van het formele aanbod/taaltraject.

Vindplaatsen

Ook binnen de focuslijn: Gezin zetten we in op een vindplaats gerichte aanpak. We richten ons op de volgende drie plaatsen:

- Primair onderwijs
- VVE peuterspeelzalen
- De jeugdgezondheidszorg van de GGD

In de regio Gooi en Vecht zijn circa 100 basisscholen. Een deel van deze scholen kunnen worden geschaard onder de zogenaamde 'gewicht' scholen. Hoog gewicht- scholen zijn scholen die volgens het CBS een complexe leerling populatie hebben op grond van een aantal kenmerken (o.a. opleidingsniveau ouders, verblijfsduur en schuldsanering ouders).

In samenwerking met deze scholen wordt onderzocht wat een passend aanbod is voor de ouders. Zo mogelijk wordt een passend aanbod gerealiseerd op de school. Bijvoorbeeld het aanbieden van taal of digitale lessen tijdens de onderwijstijd van het kind. Afhankelijk van de vraag/behoefte kan er een non-formeel of een maatwerktraject binnen het formele aanbod worden geboden.

¹ Certificaat voor veilig werken (bouw)

Voor en Vroegschoolse Educatie (VVE)

VVE wordt geboden aan kinderen in de leeftijd van 2,5 tot 4 jaar, waarvan het ouders niet lukt om de ontwikkeling van hun kind thuis voldoende te stimuleren. De opvang heeft een speciaal programma om de ontwikkeling van uw kind te stimuleren. De ambitie is om niet alleen de kinderen te laten profiteren van dit aanbod maar ook ouders te stimuleren om hun basisvaardigheden te vergroten.

Jeugdgezondheidszorg

De medewerkers van de jeugdgezondheidszorg van de GGD hebben periodiek contact met ouders en hun (jonge) kinderen. Een uitgelezen kans om de NT1 en NT2 doelgroep te vinden en bereiken.

Het trainen van de professionals die in contact staan met ouders draagt bij aan het herkennen, bespreekbaar maken en doorverwijzen van ouders die basisvaardigheden willen ontwikkelen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan Intern Begeleiders van de scholen, jeugdverpleegkundigen en VVE begeleiders.

In kaart brengen en professionaliseren van het netwerk

Er bestaat in de regio een groot maar versnipperd netwerk. Sociale partners kennen niet of onvoldoende het aanbod dat door de andere partijen wordt aangeboden.

In 2024 is gestart met het opzetten van een netwerk van partners die buiten de WEB financiering aanbod realiseren. Het netwerk kan een bijdrage leveren aan het in kaart brengen, clusteren en professionaliseren van het aanbod. Sociale partners zoals bibliotheken, buurthuizen, vrijwilligers- en welzijnsorganisaties spelen een belangrijke rol in het huidige non-formele aanbod dat voornamelijk door vrijwilligers wordt uitgevoerd. Deze vrijwilligers hebben sinds 2022 de mogelijkheid om getraind te worden door de Regio, conform de richtlijnen van st. Lezen en Schrijven. Door middel van trainingen en verdiepingstrainingen wil de Regio een bijdrage leveren aan de kwaliteit van het aanbod voor de inwoner. Ook de komende jaren wordt ingezet op het onderhouden en professionaliseren van de partners uit het netwerk.

Het is in het belang van de inwoner dat het non-formeel en formele aanbod elkaar versterken en dat het voor de inwoner mogelijk is om door te stromen van formeel naar non-formeel aanbod en vice versa. De verwachting is dat het aantal aanmeldingen voor de formele taaltrajecten hierdoor zal stijgen.

Een dekkend aanbod is ook: de mogelijkheden realiseren waar inwoners hun basisvaardigheden kunnen oefenen en onderhouden. Het non-formele aanbod kan ook een bijdrage leveren aan de bredere ontwikkeling van de inwoner. Na een taaltraject kan er bijvoorbeeld behoefte zijn aan scholing op het gebied van digitale vaardigheden.

Financiën

Tabel 1 geeft een overzicht van de rijksbijdragen, de jaarlijkse uitgaven aan taalcursussen en het bedrag dat onbenut is gebleven. De toekenning vanuit het Rijk, De post 'overheveling' omvat de middelen die worden doorgeschoven naar het volgende jaar, indien er sprake is van onderbesteding. Dit is 25% van de voor dat jaar toegekende rijksbijdrage. Het overige deel moet worden terugbetaald aan het Rijk. In de jaren 2020 en 2021 was dit percentage tijdelijk 50% in het kader van de Coronamaatregelen.

Ten opzichte van 2022 is er minder uitgegeven aan taallessen in 2023. De besteding van 2023 is op het niveau van het eerste coronajaar 2020.

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Toekenning vanuit het Rijk	€ 749.940	€ 765.773	€ 782.815	€ 968.559	€ 932.369	€ 1.185.460
Overheveling jaar ervoor	€ 178.075	€ 374.970	€ 382.887	€ 195.704	€ 242.140	
Totaal te besteden budget	€ 928.015	€ 1.140.743	€ 1.165.702	€ 1.164.263	€ 1.174.509	
Uitgaven	€ 360.396	€ 643.340	€ 585.546	€ 399.394		
Onbenut budget	€ 567.619	€ 497.403	€ 580.156	€ 764.869		
% onbenut budget	61%	44%	50%	66%		

Tabel 1. Budgetten WEB. Bron: Financiën en Control gemeente Hilversum (Sisa)

Naast de Specifieke Uitkering Educatie (WEB) ontvangt de Regio jaarlijks de Decentralisatie Uitkering (DU) Laaggeletterdheid. Deze middelen worden tot en met 2025 uitgekeerd. Daarna zullen regio's alleen de Specifieke uitkering Educatie ontvangen.

In onderstaande tabel staat een overzicht van de Decentralisatie Uitkering (DU) laaggeletterdheid in de achterliggende jaren. Op dit moment is het budget voor 2025 nog niet bekend.

	2020	2021	2022	2023	2024*	2025*
Toekenning vanuit het Rijk	€ 117.632	€ 124.096	€ 128.266	€ 135.700	€ 154.767	€ ?

De DU werd tot 2023 onder andere gebruikt voor de bekostiging van de inzet van de regionaal coördinator, de contractbeheerder, taaldocent, etc.

Mede door het stopzetten van de decentralisatie uitkering laaggeletterdheid hebben verschillende gemeenten aangegeven dat de bestedingsruimte van de WEB te beperkt is voor hun aanpak basisvaardigheden en hebben het Rijk verzocht om meer bestedingsruimte.

Eind november verschijnt daarom de handreiking bestedingsruimte Specifieke Uitkering Educatie vanuit het Rijk. De financiering van coördinatie, registratie (en monitoring) en werving kan (met terugwerkende kracht) uit de WEB middelen worden gefinancierd.

Bestedingskader bekostiging non-formeel aanbod

Door het ontwikkelen van meer non-formeel aanbod zal de bekostigingsvraag groter worden en het WEB budget beter worden benut. Het aanbod van non-formele trajecten zal in de toekomst vragen om nieuwe contractuele afspraken met aanbieders en sociale partners. Voor 2025 zijn er nog contractuele verplichtingen met de huidige taalaanbieders. De financiële ruimte buiten de opdrachtwaarde van dit contract kan worden besteed aan non-formeel aanbod en de kosten met betrekking tot coördinatie, werving, registratie en monitoring.

Voor het financieren van het non-formele aanbod is door de Regio een bestedingskader opgesteld. Dit beleidskader is als bijlage toegevoegd aan dit plan. (Zie bijlage 1)

Toezicht op (kwaliteit van) aanbod

De onderwijsinspectie houdt toezicht op de kwaliteit van het formele aanbod van aanbieders met een diploma-erkenning.

Met de start van de nieuwe contracten van de taalaanbieders, vinden er structureel kwartaalgesprekken plaats om te kunnen terugblikken en bijsturen.

Bij deze gesprekken met de taalaanbieders zijn naast de contractbeheerder en een beleidsmedewerker Werk en Inkomen, ook de regionaal projectleider Taal en een beleidsmedewerker onderwijs aanwezig. De kwartaalrapportages die de taalaanbieders zelf verstrekken, worden dan besproken.

De Regio houdt toezicht op de kwaliteit van het non-formele aanbod.

Het non-formele aanbod wordt ontwikkeld en waar nodig aangepast aan de lokale behoefte van de verschillende gemeenten. Afspraken ten aanzien van monitoring en kwaliteit worden contractueel vastgelegd bij het verstrekken van de opdracht. Projecten worden onder andere beoordeeld op het behaalde rendement ten aanzien van de persoonlijke ontwikkeling van de deelnemers.

Verantwoording

De verantwoording over het WEB-budget gaat via de SiSa systematiek. Het is aan de accountant van de Regio om te controleren of de door de gemeenten opgevoerde bestedingen voldoen aan de regeling. Voor de Uitkering Educatie zijn geen specifieke inhoudelijke toetsingscriteria mee gegeven anders dan in de wet staat. Als hier door de Regio niet aan wordt voldaan moet de accountant hierover een opmerking maken in zijn verslag van bevindingen. De accountant geeft dan aan voor welk deel van de opgevoerde bestedingen de rechtmatigheid niet is vastgesteld. DUO beoordeelt de accountantsverslagen en checkt of de opgevoerde bedragen overeenkomen met de beschikking.

DUO ontvangt informatie voor de volgende indicatoren:

- Verstreckte uitkering (inclusief eventuele prijsbijstelling)
- Reservering educatie voorgaand jaar
- Totaal beschikbare middelen educatie

Inrichting bestuurlijk en ambtelijk overleg WEB

De inmiddels doorgevoerde WEB verbeteracties hebben nog geen significante verbetering opgeleverd ten aanzien van de benutting van de budgetten. Belemmerende factoren zijn het beperkte aanbod, het gebrek aan non-formeel aanbod en het ontbreken van structurele afstemming en samenwerking met onze (lokale) sociale partners (o.a. bibliotheken, etc.). De gemeentes worstelen met het signaleren en bestrijden van laaggeletterdheid terwijl de expertise en het aanbod van onze sociale partners onbekend of onbenut blijft.

Om te zorgen voor een verbeterde samenwerking en een verhoogde slagvaardigheid is het van belang dat de ketenpartners worden betrokken bij vormgeving en uitvoering van het nieuwe uitvoeringsprogramma **MEEDOEN!**

In de huidige situatie is het thema laag geletterdheid voornamelijk gekoppeld aan het regieteam Werk en Inkomen. Het thema laaggeletterdheid en basisvaardigheden is echter beleid overstijgend en dient breder te worden bekeken. Binnen het sociaal domein zijn er meerdere vindplaatsen aan te wijzen. Daarnaast kunnen onze sociale partners een fundamentele rol spelen bij het signaleren en bestrijden van laaggeletterdheid.

Door de inrichting van een bestuurlijk- en ambtelijk overleg WEB willen we dit thema nadrukkelijke aandacht geven. Met de participatie van onze sociale partners op de verschillende niveaus hopen en verwachten we te komen tot een gezamenlijk plan waarbinnen de verschillende disciplines en expertise voor een effectievere uitvoering van de WEB zullen zorgen. Voor een concrete uitwerking (zie bijlage 2).

Om beleid te vertalen naar concrete uitvoeringsprogramma's willen we de samenwerking zoeken zodat ambtenaren niet alleen verantwoordelijk zijn en onze sociale partners een belangrijke bijdrage kunnen leveren.

MEEDOEN! in uitvoering

In bijlage 3 vindt u een overzicht van concrete activiteiten die voortvloeien uit dit regionale programma. Het in te richten ambtelijk en bestuurlijk overleg zal een belangrijke rol spelen in het concretiseren van de programma's en het ontwikkelen van het non-formele aanbod bijvoorbeeld in samenwerking met de bibliotheken. Binnen dit gremium zal jaarlijks bekeken worden op welke wijze er geïnvesteerd zal worden in het formele en non-formele aanbod.

Bijlages:

1. Bestedingskader bekostiging non-formeel aanbod
2. Bestuurlijk- en ambtelijk overleg
3. Overzicht van concrete activiteiten